

НАВЧАЛЬНО - НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
АГРОТЕХНОЛОГІЙ, СЕЛЕКЦІЇ ТА
ЕКОЛОГІЇ

ПДАУ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології

Кафедра селекції, насінництва і генетики

**МАТЕРІАЛИ ІV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

**“СУЧАСНІ НАПРЯМИ ТА ДОСЯГНЕННЯ
СЕЛЕКЦІЇ І НАСІННИЦТВА
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР”**

м. Полтава, 31 березня 2026 р.

УДК 631.527: 631.53

Сучасні напрями та досягнення селекції і насінництва сільськогосподарських культур: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (31 березня 2026 року) / Редкол.: М.М. Маренич (відп. ред.) та ін. Полтава: ПДАУ, 2026. 176 с.

У збірнику тез наведено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету, а також здобувачів та науковців науково-дослідних установ НААНУ та закладів вищої освіти МОН України.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Маренич М.М. – директор навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології, професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доктор с.-г. наук, професор;

Юрченко С.О. – завідувач кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат с.-г. наук, доцент;

Тищенко В.М. – професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доктор с.-г. наук, професор;

Білявська Л.Г. – професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доктор с.-г. наук, професор;

Кулик М.І. – професор кафедри селекції, насінництва і генетики, доктор с.-г. наук, професор;

Шокало Н.С. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат с.-г. наук, доцент;

Баган А.В. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат с.-г. наук, доцент;

Рибальченко А.М. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат с.-г. наук, доцент;

Криворучко Л.М. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат с.-г. наук, доцент;

Барат Ю.М. – доцент кафедри селекції, насінництва і генетики, кандидат с.-г. наук, доцент.

Рекомендовано до друку засіданням вченої ради Навчально-наукового інституту агротехнологій, селекції та екології ПДАУ, протокол № 9 від 27 квітня 2026 року.

Барат Ю. М., Дудка Є. О. ЗАХИСТ ПЛОДОВИХ КУЛЬТУР ВІД ХВОРОБ У ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	158
Шакалій С. М. ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ НАСІННЯ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ	159
Логвиненко В. В., Решитиловський С. В. ПОШИРЕННЯ ОСНОВНИХ ХВОРОБ СОЇ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНГІ- ЦИДНОГО ЗАХИСТУ КУЛЬТУРИ	161
Цюркало М. М., Кулик М. І. ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ЯЧМЕНЮ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ПОЗАКОРЕНЕВОГО ПІДЖИВЛЕННЯ ПОСІВІВ	164
Барат М. Ю. РІПАК ОЗИМИЙ – КУЛЬТУРА РІЗНОБІЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ	167
Барат Ю. М., Бірюкова В. В. ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОЩУВАННЯ ЛОХИНИ	170
Барат Ю. М., Лагута А. І. ФОРМУВАННЯ КРОН ТА ОБРІЗУВАННЯ ПЛОДОВИХ ДЕРЕВ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ВРОЖАЙНОСТІ	172
Коваленко Н. П., Дідусенко Р. В. ЕКОЛОГО-ГЕНЕТИЧНИЙ МОНІТОРИНГ СТІЙКОСТІ СУЧАСНИХ ГІБРИДІВ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ ДО ПАТОКОМПЛЕКСУ ЛИСТКОВОГО АПАРАТУ В УМОВАХ ГІДРОТЕРМІЧНОЇ ДЕСТАБІЛІЗАЦІЇ	174

вимагає суворого дотримання вологості зерна (не вище 14%), щоб препарати не спровокували пліснявіння.

6. Зберігання – сухе, прохолодне приміщення з температурою не вище +10–15°C. Регулярна перевірка температури насипу та відсутності комірних шкідників (довгоносиків, кліщів).

Список літературних джерел:

1. Шакалій С. М. Оцінка сортів м'якої ярої пшениці на екологічну пластичність та стабільність урожаю зерна. Якість і безпечність продукції у внутрішній і зовнішній торгівлі та торговельному підприємстві: сучасні вектори розвитку і перспективи: колективна монографія/О. В. Калашник, С. Е. Мороз, І. О. Яснолоб. Полтава: Видавництво ПП «Астрая», 2022. С. 280-302 <https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/14663>

2. Мацалап С. В. Напрямки підвищення ефективності виробництва продукції рослинництва в сучасних умовах господарювання. Бережани, 2020.

3. Шакалій С. М. Виробництво органічної продукції – агроекологічний потенціал України. Матеріали міжнародної конференції, присвяченої 80- річчю І. В. Сирохмана «Якість і безпечність харчової продукції і сировини – проблеми сьогодення». м. Львів, 25.09.2020. С. 201–203.

ПОШИРЕННЯ ОСНОВНИХ ХВОРОБ СОЇ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНГІЦИДНОГО ЗАХИСТУ КУЛЬТУРИ

Логвиненко В. В., асистент кафедри захист рослин

Решитиловський С. В., здобувач ступеня вищої освіти бакалавр

Полтавський державний аграрний університет

Соя (*Glycine max* (L.) Merr.) належить до найважливіших зернобобових культур сучасного землеробства. Її зерно є цінним джерелом рослинного білка, жирів та біологічно активних речовин, що зумовлює широке використання культури у харчовій, кормовій та переробній промисловості [1].

У зв'язку зі зростанням попиту на рослинний білок посівні площі сої у світі та Україні продовжують збільшуватися. Разом із розширенням площ вирощування культури загострюється проблема поширення хвороб сої. Патогенні мікроорганізми можуть уражувати всі органи рослини – від сходів до насіння, що призводить до значного зниження врожайності та якості продукції. За даними сучасних досліджень, втрати врожаю сої від хвороб можуть становити від 20 до 40 % залежно від погодних умов та технології вирощування [2].

Найбільш поширеними хворобами культури є септоріоз, пероноспороз, церкоспороз, аскохітоз, антракноз та біла гниль [3]. Їх розвиток значною мірою

залежить від погодних умов, технології вирощування культури, сорту та фітосанітарного стану агроценозу. Одним із найефективніших способів обмеження розвитку патогенів є застосування фунгіцидів [4]. Сучасні фунгіцидні препарати здатні суттєво знижувати рівень ураження рослин, забезпечувати стабільну врожайність та підвищувати економічну ефективність виробництва [5].

Метою роботи було проаналізувати поширення основних хвороб сої та оцінити ефективність застосування фунгіцидів у системі захисту культури.

Основні завдання дослідження:

- проаналізувати видовий склад основних хвороб сої;
- оцінити рівень поширення та розвиток патогенів;
- дослідити ефективність фунгіцидного захисту;
- визначити вплив захисних заходів на врожайність культури.

Для аналізу поширення хвороб сої використовували узагальнення даних сучасних наукових досліджень, публікацій та матеріалів фітопатологічного моніторингу [6]. Оцінку розвитку хвороб проводили за показниками поширення (% уражених рослин) та ступеня розвитку хвороби.

Ефективність фунгіцидів оцінювали за показником технічної ефективності, який визначали шляхом порівняння розвитку хвороб на оброблених та необроблених посівах.

Аналіз літературних джерел показав, що у більшості агроєкосистем сої домінують грибні хвороби. Найбільш поширеним є септоріоз, який уражує листову поверхню рослин та призводить до передчасного відмирання листків [7].

Пероноспороз розвивається переважно у вологих умовах і характеризується появою жовтуватих плям на листках [8]. Церкоспороз викликає темні плями на листках і стеблах та може суттєво знижувати фотосинтетичну активність рослин [9]. Застосування фунгіцидів у критичні фази розвитку культури дозволяє знизити розвиток хвороб на 60–80 %, що позитивно впливає на формування врожайності культури [10].

Таблиця 1. Поширення основних хвороб сої

Хвороба	Збудник	Поширення, %
Септоріоз	<i>Septoria glycines</i>	34
Пероноспороз	<i>Peronospora manshurica</i>	27
Церкоспороз	<i>Cercospora spp.</i>	30
Аскохітоз	<i>Ascochyta sojaecola</i>	18
Біла гниль	<i>Sclerotinia sclerotiorum</i>	12

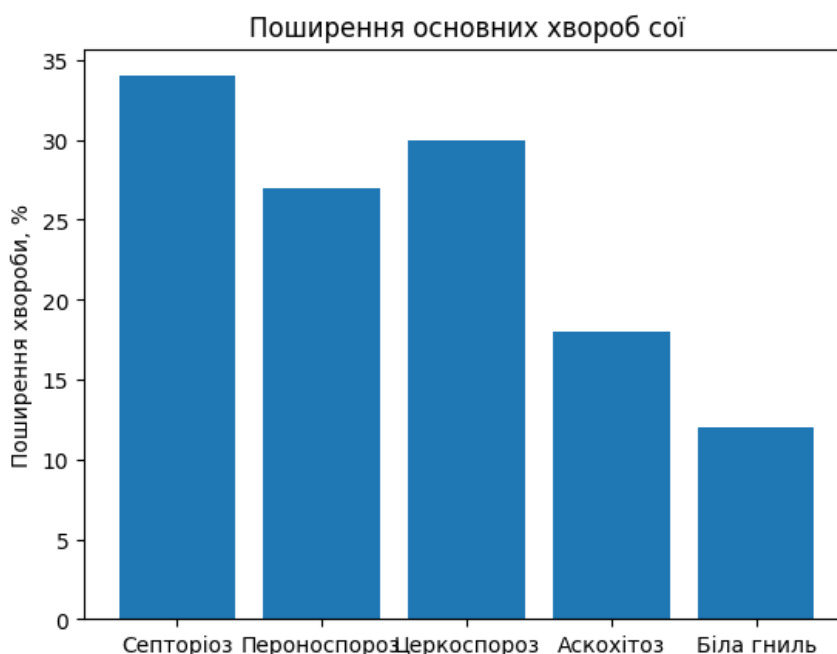

Рисунок 1. Поширення основних хвороб сої

Використання фунгіцидів у системі захисту сої забезпечує зменшення втрат урожаю та підвищення економічної ефективності вирощування культури.

За результатами узагальнення досліджень встановлено, що приріст урожайності після застосування фунгіцидів може становити 10–20 %, що повністю компенсує витрати на захист рослин.

1. Найбільш поширеними хворобами сої є септоріоз, пероноспороз, церкоспороз та аскохітоз.

2. Рівень розвитку хвороб залежить від погодних умов та агротехнології вирощування.

3. Використання фунгіцидів дозволяє ефективно обмежувати розвиток патогенів.

4. Фунгіцидний захист сприяє підвищенню врожайності культури.

5. Для стабільного виробництва сої необхідно впроваджувати інтегровану систему захисту рослин.

Список літературних джерел

1. Hartman G. L., West E. D., Herman T. K. Crops that feed the world 2. Soybean. *Food Security*. 2020. Vol. 12. P. 1–18.

2. Wrather J. A., Koenning S. R. Effects of diseases on soybean yields in the United States. *Plant Health Progress*. 2020. Vol. 21. P. 45–52.

3. Dorrance A. E., Draper M. A. Soybean diseases. *The Plant Health Instructor*. 2021.

4. Bradley C. A. *Soybean Disease Management*. Urbana: University of Illinois Extension, 2021. 86 p.

5. Yang X. B., Feng F. Global perspectives on soybean diseases. *Annual Review of Phytopathology*. 2022. Vol. 60. P. 17–39.

6. Koenning S. R., Wrather J. A. Soybean disease management strategies. *Plant Disease*. 2022. Vol. 106. P. 2515–2525.
7. Hartman G. L., Rupe J. C. *Compendium of Soybean Diseases and Pests*. 5th ed. St. Paul: APS Press, 2023. 220 p.
8. Pedersen P. *Soybean Production Guide*. Iowa State University Extension, 2023. 120 p.
9. Dorrance A. E. Advances in soybean disease management. *Plant Health Progress*. 2023.
10. International Institute of Tropical Agriculture. *Soybean Diseases and Management*. Ibadan, 2024.

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ ЯЧМЕНЮ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ПОЗАКОРЕНЕВОГО ПІДЖИВЛЕННЯ ПОСІВІВ

**Цюркало М. М., здобувач ступеня вищої освіти магістр
Кулик М. І., професор кафедри селекції, насінництва і генетики,
доктор сільськогосподарських наук, професор**

Полтавський державний аграрний університет

Культурний ячмінь відносять до виду ячменю посівного *Hordeum Sativum* Jessen. Рід ячменю *Hordeum* L. є частиною родини тонконогових (злакових) *Poaceae*. Водночас, ячмінь посівний поділяється на три підвиди – а саме: ячмінь дворядний *Hordeum distichum* L., ячмінь багаторядний *Hordeum vulgare* L. та ячмінь проміжний *Hordeum intermedium* [1].

Ячмінь серед зернофуражних культур за площами посіву, які складають 75 млн/га посідає друге місце в світі. Середня врожайність в Україні становить 2,4 т/га, а площі під ним за останні роки коливалися з 1,5 млн/га до 1,9 млн/га [2].

Згідно даними ФАО (FAO), від 42 до 48 % валових зборів ячменю переробляються промисловістю у такій пропорції: 6-8 % пивоваріння, 15 % харчові цілі та 16 % на корм свійським тваринам [3]. Ячмінь безперечно є стратегічною культурою для кормових цілей, адже в зерні міститься 12,2 % білків, 2,4 % жирів, 77,2 % сахаридів та до 3 % зольних елементів. Також він є високопоживним кормом для худоби, так як в 1 кг міститься 1,2 корм.од і 100 гр. перетравного протеїну. Важливою особливістю зерна ячменю є повноцінність за амінокислотним складом і підвищений вміст триптофану й лізину [4].

У зв'язку з чим, подальший пошук агротехнічних заходів збільшення врожайності зерна ячменю та поліпшення його якості залишаються актуальними питаннями.